

Tre böcker om Palliativ vård från Studentlitteratur

Bo J A Haglund

Under de senaste åren har Studentlitteratur publicerat läroböcker om Palliativ vård. Flera av de författare som finns i andra artiklar i detta temanummer återfinns Ni också i dessa läroböcker.

God palliativ vård

- etiska och filosofiska aspekter av Lars Sandman och Simon Woods (red.) Studentlitteratur, 2003, ISBN: 9789144021331, 222 sidor.

I denna bok diskuterar och tolkar filosofer och etiker ett antal olika aspekter av denna vårdfilosofi i en ambition att föra diskussionen om den palliativa vården vidare. Ämnen som behandlas är hur vi ska se på idéer om den goda döden, hur vi ska förhålla oss till och se på lidande samt autonomins roll. Vidare diskuteras maktförhållanden i den informella vården i hemmet, terminal sedering, hoppets roll och i vilken bemärkelse religiösa begrepp som försörjning och förlåtelse kan vara viktiga i den palliativa vården.

Boken vänder sig till dem som har ett intresse för att utveckla och fördjupa diskussionen av palliativ vård och inleds med en introduktion till begreppet palliativ vård som det förstås i den svenska kontexten.

De begrepp som diskuteras är nyckelbegrepp inom den palliativa vården och boken kan därför vara en startpunkt för att läsa nedan böcker. Men, den ger också en teoretisk ram för

t.ex. de etiska ronderna som Daniel Brattgård diskuterar som en väg att översätta etisk problematik till praktisk handling.

De 6 S:n

En modell för personcentrerad palliativ vård av Britt-Marie Ternestedt, Jane Österlind, Ingela Henoch, Birgitta Andershed och Ingrid Ackeby. Studentlitteratur, 2012, ISBN: 9789144054988, 221 sidor

Praktiskt verksamma sjuksköterskor och omvårdnadsforskare har i en längre process tillsammans utvecklat De 6 S:n som stöd vid planering, dokumentation och utvärdering av palliativ vård utifrån patientens perspektiv.

De 6 S:n stämmer väl överens med samhälleliga mål och styrdokument för hälso- och sjukvården och kan ses som ett sätt att kvalitetssäkra vården. Modellen utgår från sex begrepp alla börjande på S: Självbilden utgör det första S:et. De övriga fem Självbestämande, Sociala relationer, Symtomlindring, Sammanhang och val av Strategier i mötet med döden är alla intimt relaterade till självbilden. De 6 S:n och deras relationer bygger på en helhetsyn på patienten och illustrerar fysiska,

psykiska, sociala och andliga eller existentiella behov. Självbestedmandet speglar patientens psykologiska behov och behovet att få vara en aktiv medaktör i sitt eget liv. Sociala relationer speglar patientens sociala behov av t.ex. gemenskap med andra. Sammanhang och val av strategier i mötet med döden avspeglar de existentiella och andliga behoven. För att kunna bevara sin självbild och kunna leva ett så gott liv som möjligt är en optimal symtomlindring central. Boken är indelad i två delar. Den första delen ger ett teoretiskt ramverk för de sex S:n och den andra delen ger praktiska exempel på hur de kan tillämpas. I ett av kapitlen presenteras en spännande översikt av de 6 S:ns relation till forskning inom området. Det avsnittet avslutas med att diskutera hälsofrämjande palliativ vård och lyfta fram döendet och döden som en viktig folkhälsofråga. Boken vänder sig i första hand till sjuksköterskor och annan vårdpersonal som går specialistutbildning, magister- eller masterprogram och till studenter på grundnivå. Boken vänder sig också till personal som är verksam inom olika vårdformer och som vill vara med och utveckla den palliativa vården.

Cancerrelaterad smärta

Onkologiska och palliativa aspekter av Peter Strang. Studentlitteratur, 2012, Upplaga 2, ISBN: 9789144055862, 395 sidor

Idag har vi mer än 50 000 nyupptäckta cancerfall per år i Sverige. Ungefär en tredjedel av alla svenskar kommer att få en cancerdiagnos under sin livstid. Hälften kommer att botas. Det innebär att allt fler kommer att leva med

cancer. Idag mer är 300 000 personer. Vid metastaserande cancersjukdom har 70-90 procent medelsvår eller svår smärta. Hos de palliativt vårdade har 90 % smärta. Smärta är fortfarande det mest fruktade symtomet vid cancer. I dag kan man uppnå god smärtekontroll eller smärtfrihet i de flesta fall om man använder rätt metoder och logiska kombinationsbehandlingar. Boken tar upp frågor om farmakologisk smärtbehandling samt onkologiska, kirurgiska och anestesilogiska metoder. Viktiga frågor såsom existentiell smärta, lidande och teamarbete belyses. Sedan den första upplagan, som utkom 2003, har förståelsen av grundläggande smärtemekanismer ökat avsevärt. Boken ger praktiskt användbara behandlingsråd som är grundade i den aktuella smärforskningen.. Ämnen som behandlas är bland annat hur man kan stärka kroppens egna smärthämmande system, mekanismerna bakom skelettsmärta och neuropatisk smärta vid cancer. Syftet är att ge en kliniskt användbar bok med både praktiska råd och tydlig förankring i aktuell smärforskning. Cancerrelaterad smärta vänder sig till hela teamet: läkaren, sjuksköterskan, paramedicinaren och andra aktörer och den har en given plats inom utbildningen av dessa grupper. Boken kan både läsas från pärm till pärm eller användas som uppslagsbok, eftersom kapitlen kan läsas separat, med god behållning.